

Bijlage : adviesaanvraag conceptbesluit wijziging artikel 54 HRN-concessie

Beschikking

Gelet op de artikelen 20, eerste lid, 32, eerste en tweede lid en 64, eerste lid, van de Wet personenvervoer 2000;

Gehoord de consumentenorganisaties vertegenwoordigd in het Landelijk Overleg Consumentenbelangen Openbaar Vervoer ();

Overwegende dat N.V. Nederlandse Spoorwegen dit besluit houdende wijziging van de op 15 december 2014 verleende concessie voor het hoofdrailnet heeft aanvaard;

BESLUIT:

Artikel I

Artikel 54, derde lid, van de concessie voor het hoofdrailnet wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het derde lid wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door een puntkomma een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. in het kalenderjaar 2022 voor het kalenderjaar 2023 een procentuele verhoging van 0,22% en in het kalenderjaar 2023 voor het kalenderjaar 2024 een procentuele verhoging van 0,22%.

2. Het vierde lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. het gevolg is van een stijging van de gebruiksvergoedingstarieven als gevolg van:

1°. de kosten die rechtstreeks uit de exploitatie van de treindienst voortvloeien, bedoeld in artikel 31, derde lid, van richtlijn 2012/34/EU, of

2°. de tarieven van de infrastructuurbeheerder voor de diensten "Stations voor reizigersvervoer" en "Opstel terreinen";.

3. Het vijfde lid, onderdeel a, komt te luiden:

a. een daling van de gebruiksvergoedingstarieven als gevolg van een daling van:

1°. de kosten die rechtstreeks uit de exploitatie van de treindienst voortvloeien, bedoeld in artikel 31, derde lid, van richtlijn 2012/34/EU, of

2°. de tarieven van de infrastructuurbeheerder voor de diensten "Stations voor reizigersvervoer" en "Opstel terreinen, of;.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening van dit besluit.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. V.L.W.A. Heijnen

TOELICHTING

Door dit besluit is artikel 54 (Jaarlijkse tariefwijziging) van de concessie voor het hoofdrailnet gewijzigd. Artikel 54 beschrijft de maximale ruimte voor verhoging van de tarieven voor de beschermde reisrechten, bedoeld in het eerste lid van artikel 54 van de concessie.

De wijziging van artikel 54 door het onderhavige besluit heeft de volgende twee redenen:

1. Op 15 juni 2022 heeft het Nationaal Openbaar Vervoer Beraad (NOVB) een besluit genomen over de beprijzing van tokens en servicekosten van het nieuwe OV betalen. Het nieuwe OV-betalen houdt in dat met de (digitale) tokens, zoals de bankpas, creditcard en de opvolger van de OV-chipkaart (OV-pas) kan worden betaald voor reizen met het OV. Onderdeel van het NOVB-besluit van 15 juni 2022 is een structurele verhoging van de tarieven voor de beschermde reisrechten met 0,44% ten behoeve van het dekken van de te maken servicekosten, verbonden aan de nieuwe betaalwijzen.

Door de onderhavige wijziging van de concessie is in onderdeel d van het derde lid van artikel 54 bepaald dat de totale tariefsverhoging over twee momenten is verdeeld, een tariefsverhoging van 0,22% met ingang van 1 januari 2023 en met ingang van 1 januari 2024 de resterende 0,22%.

Het nieuwe OV-betaalsysteem wordt sinds 2021 gefaseerd uitgerold in Nederland. Vanaf 1 januari 2023 kan de reiziger met de bankpas en creditcard in al het OV in heel Nederland betalen. Medio 2023 komt daar de opvolger van de OV-chipkaart bij. Door de noodzakelijke stapsgewijze uitrol en gefaseerde koppeling van abonnementen en reisproducten aan de nieuwe tokens zal het na 1 januari 2023 nog zeker een jaar duren voordat voor alle reisproducten op de nieuwe betaalwijzen bruikbaar zullen zijn. Sinds de eerste invoering van het nieuwe OV-betaalsysteem maken de vervoerders wel al de servicekosten ten gevolge van de introductie van de nieuwe betaalwijzen, zonder dat daar een vergoeding tegenover staat in de vorm van een aanschafprijs van een token. Door met ingang van 1 januari 2023 de helft van de totale tariefverhoging van 0,44% door te voeren, wordt een deel van de servicekosten gedekt en -wordt tevens rekening gehouden met het feit dat sommige reizigers nog geen gebruik kunnen maken van de nieuwe betaalwijzen terwijl ze wel een hoger tarief betalen. Een stapsgewijze tariefsverhoging ter gedeeltelijke dekking van de servicekosten is nodig om te voorkomen dat de volledige uitrol van het nieuwe OV-betalen wordt

belemmerd of vertraging oploopt.

Het wordt van belang geacht dat deze gefaseerde tariefverhoging samenvalt met de reguliere verhoging van de tarieven voor de beschermde reisrechten per 1 januari van een kalenderjaar. Een ander moment dan de jaarlijkse tariefwijziging zou een extra en tijdrovende handeling van vervoerders vragen om de tarieven aan te passen en geeft ook onzekerheid aan de reiziger over het moment waarop de tarieven wijzigen.

2. Volgens artikel 31, derde lid, van richtlijn 2012/34/EU tot instelling van één Europese spoorwegruimte (hierna: richtlijn 2012/34/EU) wordt voor het minimumtoegangspakket en voor de toegang tot infrastructuur die dienstvoorzieningen verbindt, een heffing vastgesteld die gelijk is aan de kosten die rechtstreeks uit de exploitatie van de treindienst voortvloeien. Op grond van artikel 54, vierde lid, van de concessie kan NS onder bepaalde voorwaarden een stijging van de gebruiksvergoeding doorberekenen in haar prijzen voor de beschermde reisrechten. Vóór de inwerkingtreding van het onderhavige besluit was in het vierde lid van artikel 54 bepaald dat NS een stijging van de gebruiksvergoeding kan doorberekenen als die stijging het gevolg is van de kosten die rechtstreeks uit de exploitatie van de treindienst voortvloeien, bedoeld in artikel 31, derde lid, van richtlijn 2012/34/EU. In de toelichting bij het besluit van 26 november 2019 (IENW/BSK-2019/246684) ter wijziging van de concessie voor het hoofrailnet staat dat artikel 54, vierde lid, van de concessie ook betrekking heeft op een stijging van de tarieven voor de dienst "opstellen" en de dienst "transfer" die door de infrastructuurbeheerder geleverd worden. In artikel 31, derde lid, van de richtlijn 2012/34/EU worden de in de vorige zin genoemde diensten, echter niet genoemd. Om onduidelijkheid te voorkomen is door het onderhavige besluit in het vierde lid van artikel 54 van de concessie expliciet bepaald dat ook een stijging van de tarieven van de infrastructuurbeheerder voor de diensten "Stations voor reizigersvervoer" en "Opstel terreinen" door NS in de tarieven voor beschermde reisproducten mag worden doorberekend (voetnoot: Voor de aanduiding van de betreffende diensten is de terminologie uit de Netverklaring 2023 van ProRail gehanteerd). Door deze wijziging is de tekst van het vierde lid van artikel 54 van de concessie in lijn gebracht met hetgeen in de aangehaalde toelichting bij het besluit van 26 november 2019 reeds was beschreven. De onderhavige wijziging breidt niet de mogelijkheid voor NS uit om bepaalde verhogingen van de gebruiksvergoeding door te berekenen in de tarieven van de beschermde reisrechten.

Samenhangend met de hierboven beschreven wijziging van het vierde lid is met het onderhavige besluit ook het vijfde lid van artikel 54 van de concessie gewijzigd. Dit vijfde lid verplicht NS om een eventuele verlaging van de gebruiksvergoeding in mindering op haar prijzen te brengen. Door de onderhavige wijziging van het vijfde lid van artikel 54 van de concessie is expliciet gemaakt dat ook een eventuele verlaging van de tarieven

van de infrastructuurbeheerder voor de diensten "Stations voor reizigersvervoer" en "Opstel terreinen" door NS in de tarieven voor beschermde reisproducten moet worden doorberekend.

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. V.L.W.A. Heijnen